ÅRSBERÄTTELSE 2018

100
1918-2018

Presidentens översikt 4
Kanslichefens översikt 8

Öppnandet av verksamhetsåret samt jubileumsplenum 12
En ny medalj präglades under jubileumsåret 14
Straffprocessen i centrum på åklagardagen 16
Intressegrupper hördes vid prejudikatsträff 18
Hundraåring bjöd in media 20
Öppna dörrar – välkommen! 22
Århundradets jubileum 24
Alexanders återkomst 34
Årets personalevenemang 36

Begäran om förhandsavgörande till Unionens domstol 38
Avgivna utlåtanden och en framställning om lagstiftningsåtgärd 40
Besök och evenemang 41

Statistik 42

Personalen 31.12.2018 48

MARJO KOIVUMÄKI

Presidentens översikt

Timo Esko

Under det gångna året har vi på många olika sätt firat högsta domstolens 100-åriga historia. Det har ordnats både små och stora evenemang som har varit riktade till såväl aktörerna på rättsvårdens olika områden som den stora allmänheten och högsta domstolens anställda. Den 1 oktober 2018, när jämnt 100 år hade förflutit från högsta domstolens första session, ordnades huvudfesten i Helsingfors universitets solennitetssal i närvaro av inbjudna inhemska och utländska gäster, högsta domstolens anställda samt företrädare för olika domstolar, åklagar- och advokatväsendet liksom andra rättsvårdsmyndigheter.

Denna årsberättelse ger läsaren en överblick av högsta domstolens rättskipningsverksamhet 2018. Samtidigt utgör den jubileumsårets historik, som i kortfattad form ger en bild av mångfalden av händelser under jubileumsåret.

När det gäller rättskipningens område är det beaktansvärt att antalet inkomna ärenden minskade kännbart i fjol. I slutet av året räknades antalet inkomna ärenden till 2 055, då motsvarande siffra den 31 december 2017 var 2 303. Den kraftiga minskningen i antalet ärenden vid hovrätterna syns nu uppenbarligen i högsta domstolen med en viss fördröjning.

Däremot har det inte inträffat just några förändringar i antalet avgjorda ärenden. År 2018 avgjorde högsta domstolen sammanlagt 2 395 ärenden och året innan 2 428 ärenden. Antalet oavgjorda ärenden minskade avsevärt. Vid årsskiftet fanns det 788 sådana ärenden, då motsvarande siffra de föregående åren har legat kring 1 100–1 200. År 2018 meddelade högsta domstolen sammanlagt 92 prejudikat. Siffran är lägre än året innan, men

Presidentens översikt

överskrider något det mål som satts i resultatavtalet mellan högsta domstolen och ministeriet. I bakgrunden fanns högsta domstolens försvårade arbetssituation, eftersom sammanlagt fyra justitieråd gick i pension i första delen av 2018.

De lagändringar som riksdagen godkände våren 2018 i syfte att förenkla rättegångsförfarandena innebar ett betydande framsteg i organiseringen av högsta domstolens arbete. Reformen hade föreslagits redan i reformprogrammet för rättsvården 2013, men de förslag i programmet som gällde högsta domstolen hade fått vänta på genomförande i åratal.

Enligt rättegångsbalkens 2 kap. 9 § 3 mom., som trädde i kraft vid ingången av 2019, kan ett besvärstillståndsärende behandlas och avgöras även av en ledamot ensam, om det är uppenbart att det inte finns förutsättningar att meddela besvärstillstånd. Även förutsättningarna för att använda en sammansättning med tre ledamöter utökades. Exempelvis ett besvärsärende som gäller förutsättningarna för meddelande av tillstånd till fortsatt handläggning kan avgöras i en sammansättning med tre ledamöter, om sammansättningen är enig om avgörandet.

De förenklade sammansättningarna ger högsta domstolen möjligheter att avgöra besvärsärenden snabbare. År 2018 nådde man redan ett genomsnitt på 4,3 månader i fråga om ansökningar om besvärstillstånd som förkastades, men behandlingstiderna för besvärsärenden översteg fortfarande 18 månader.

Även ett annat reformförslag som ingick i reformprogrammet för rättsvården men som redan någon tid varit försatt i viloläge, nämligen utvecklandet av högsta domstolens och högsta förvaltningsdomstolens samarbete, började röra på sig i slutet av 2018. Högsta domstolens och högsta förvaltningsdomstolens presidenter föreslog då i ett brev till justitieministeriet att ministeriet skulle inleda en utredning för att bedöma de lagstiftningsmässiga förutsättningarna för samarbete mellan de högsta domstolarna. Därefter har ministeriet bett högsta domstolen och högsta förvaltningsdomstolen att utse sina företrädare till en arbetsgrupp som ska utreda saken. Den ska komma igång med arbetet i början av 2019.

Däremot har tryggandet av en sakkunnig rättegång i arbetsolycksfalls- och yrkessjukdomsärenden trots långvarig väntan och flera lösningsförsök ännu inte framskridit. Högsta domstolen har inga sakkunnigledamöter för dessa ärenden, utan behövlig specialkunskap har erhållits med hjälp av expertutlåtanden. Varje år behövs 10–20 sådana utlåtanden.

Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira), som hade gett högsta domstolen de utlåtanden som domstolen begärt, meddelade i november 2011 att man upphör med denna verksamhet. År 2014 konstaterade biträdande justitiekanslern att situationen borde rättas till utan dröjsmål. Universitetssjukvårdsdistrikten åtog sig ansvaret för behövliga utlåtanden. De avstod emellertid från uppgiften 2017.

Inom social- och hälsovårdsförvaltningen har man ansett att det borde föreskrivas genom lag om utlåtandeuppgiften. Ministeriet har framfört att resursbristen hindrar beredningen av en sådan lag. Hösten 2018 beredde högsta domstolen själv ett förslag till komplettering av lagstiftningen i form av en regeringsproposition, så att det skulle föreskrivas i lag om skyldighet för Valvira att ge högsta

domstolen försäkringsmedicinska utlåtanden. Förslaget blev väl mottaget bland såväl den stora allmänheten som de politiska beslutsfattarna. Nu verkar det ändå som om förslaget inte skulle ha gått vidare. Även om saken inte gäller någon stor grupp människor, är den mycket allvarlig med tanke på medborgarnas rättsskydd.

Den finländska rättsstatsutvecklingen är fortsatt stabil. I slutat av året nåddes vi av en glädjande och uppmuntrande nyhet från Europeiska unionen. Polens president Duda meddelade att han godkänner att lagen som sänker domarnas pensionsålder återtas. Lagen, som antogs i juli, sänkte pensionsåldern för domarna i högsta domstolen från 70 år till 65 år. Med stöd av lagen skulle över en tredjedel av högsta domstolens domare ha tvingats i pension, och samtidigt skulle detta ha öppnat möjlighet till nya domarutnämningar.

Kommissionen stämde in Polen till EU-domstolen. Måndagen den 17 december 2018 meddelade domstolen ett beslut enligt vilket Polen måste återta lagen omedelbart. Att man iakttog EU-domstolens beslut är ett viktigt tecken på unionens styrka i arbetet för de grundläggande fri- och rättigheterna samt rättsstaten.

Detta är min sista översikt som jag i egenskap av president skriver för högsta domstolens årsberättelse. Jag går i pension den 1 september 2019, efter en arbetskarriär på sammanlagt 45 år. Jag vill tacka alla som jag har fått träffa i mitt uppdrag som president för högsta domstolen.

KUVAT: MARJO KOIVUMÄKI

Kanslichefens översikt

Tommi Vuorialho

MARJO KOIVUMÄKI

OMKOSTNADSANSLAGET OCH DESS ANVÄNDNING

Ett anslag på 8,544 miljoner euro hade beviljats för högsta domstolens verksamhet 2018. De ekonomiska förutsättningarna för organisering av verksamheten var fortsättningsvis nästan desamma som åren innan, även om anslaget då det var som högst under åren 2014–2015 låg kring nio miljoner euro. Som motvikt till minskningen av anslaget hade vissa arbetsgivaravgifter skurits ner i det så kallade konkurrenskraftsavtalet, och dessutom hade tjänstemännens rätt till semesterpenning inskränkts för en viss tid.

Högsta domstolen använde cirka 8,633 miljoner euro till sin verksamhet. De faktiska omkostnaderna överskred således anslaget med cirka 89 000 euro, som finansieras med tidigare besparingar. En ännu större överskridning hade man i sig hunnit förutse under verksamhetsåret. Dröjsmålen med att tillsätta lediga tjänster som ledamöter ledde emellertid till ett underskott på sammanlagt ett halvt ledamotsårsverke, och då även föredragandenas tjänstledigheter ledde tidvis till personalunderskott, kunde man samtidigt spara in på lönerna.

Lönekostnaderna jämte bikostnader utgjorde 74,4 procent av högsta domstolens samtliga omkostnader 2018. Den hyra som betalades till Senatfastigheter för verksamhetslokalerna på Norra Esplanaden och Helenegatan utgjorde den näststörsta utgiftsposten (13,7 %).

PERSONALEN OCH PERSONALOMSÄTTNINGEN

Av högsta domstolens ledamöter gick justitierådet *Hannu Rajalahti* i pension den 1 januari 2018, justitierådet *Gustav Bygglin* den 1 april 2018 samt justitieråden *Ilkka Rautio* och *Soile Poutiainen* den 1 maj 2018.

Till nya ledamöter utsågs vid ingången av 2018 högsta domstolens referandieråd *Juha Mäkelä*, från och med den 1 april 2018 justitieministeriets kanslichef *Asko Välimaa* samt från och med den 1 augusti 2018 professorerna *Eva Tammi-Salminen* och *Jussi Tapani* från Åbo universitet.

Omsättningen inom högsta domstolens föredragandekår fortgick, även om takten var något lugnare än de senaste åren. År 2018 blev fem föredragande tjänstlediga av olika orsaker. Ändå rekryterades inte en enda ny föredragande, eftersom det också fanns föredragande som återvände från sina tjänstledigheter. Av de föredragande som var anställda vid högsta domstolen vid utgången av 2018 hade ungefär hälften tjänstgjort kortare tid än tre år.

Högsta domstolens ledamöter stod för 18,5 årsverken under verksamhetsåret. För föredragandenas del uppgick antalet årsverken till något över 26, och för kanslipersonalens del till cirka 29 årsverken. Vid högsta domstolen arbetade således i genomsnitt 74 personer under verksamhetsåret. En förteckning över personalen vid verksamhetsårets utgång, den 31 december 2018, finns i slutet av årsberättelsen.

Kanslichefens översikt

ÄRENDEMÄNGDERNA OCH BEHANDLINGSTIDERNA INOM RÄTTSKIPNINGEN

År 2018 inkom sammanlagt 2 055 ärenden till högsta domstolen, vilket var cirka tio procent färre än året innan (2 303 ärenden). Under början av 2010-talet hade antalet ärenden hållits på ungefär oförändrad nivå (under åren 2010–2016 inkom ca 2 450–2 700 ärenden per år), men utifrån antalet ärenden som inleddes åren 2017–2018 kan man anta att det totala antalet inkommande ärenden håller på att minska permanent från cirka 2 500 per år. En sådan utveckling hade startat i fråga om antalet tvistemål, inklusive jordrättsärenden och sökande av ändring i försäkringsdomstolens beslut, men 2018 syntes trenden också i fråga om antalet brottmål.

I de ärenden som inkom till högsta domstolen var det oftast fråga om sökande av ändring i hovrätternas avgöranden. För de olika hovrätternas del fördelade sig ändringssökandet hos högsta domstolen så att 37,7 procent av fallen berörde avgöranden av landets största hovrätt, dvs. Helsingfors hovrätt, medan 23,9 procent av fallen berörde avgöranden av Åbo hovrätt, vilka alltså överklagades näst oftast. Beträffande avgörandena av Östra Finlands, Rovaniemi och Vasa hovrätt fördelade sig ändringssökandet tämligen jämnt.

Största delen av de ärenden som behandlades vid högsta domstolen utgjordes av ansökningar om besvärstillstånd. Under verksamhetsåret inkom 1 847 sådana ansökningar. Ganska exakt hälften av dem gällde brottmål. Av de ansökningar om besvärstillstånd som berörde tvistemål gällde 102 försäkringsdomstolens avgöranden och 18 marknadsdomstolens avgöranden i immaterial- och marknadsrättsliga ärenden. Antalet ansökningar om besvärstillstånd i jordrättsärenden var redan för fjärde året i följd färre än hundra (56).

Bland de inkomna besvärstillståndsärendena utgjorde överklagandena av sådana hovrättsbeslut där tillstånd till fortsatt handläggning inte beviljats fortfarande en stor grupp. Den utvidgning av systemet med tillstånd till fortsatt handläggning som genomfördes i oktober 2015 har lett till att dessa ärenden har ökat i antal och utgör en allt större andel av alla ansökningar om besvärstillstånd. Det verkar vara fråga om en bestående ökning. År 2018 utgjorde denna typ av ansökningar på samma sätt som året innan ungefär en tredjedel av alla ansökningar om besvärstillstånd, och för tvistemålens del rekordhöga 43 procent.

Under verksamhetsåret beviljades 117 besvärstillstånd, dvs. cirka tio procent färre än genomsnittet under 2010-talet. Andelen beviljade besvärstillstånd motsvarade således 6,3 procent av antalet inkomna ansökningar om besvärstillstånd.

Under verksamhetsåret avgjordes 2 395 ärenden vid högsta domstolen, vilket var ungefär lika många som 2017. Högsta domstolen avgjorde således 340 ärenden mer än vad som inleddes under samma tid, och publicerade 92 prejudikat.

Under verksamhetsåret registrerades 176 inkomna ansökningar som extraordinärt ändringssökande – som oftast gällde klagan på grund av domvilla eller ansökan om återbrytande av en dom – medan långt över 200 sådana ärenden avgjordes. Med anledning av ansökningar om benådning gavs sju utlåtanden. Det totala antalet ansökningar om extraordinärt ändringssökande återgick nu till samma nivå som 2016, till vilken antalet stegvis minskat under tre år efter varandra till följd av det

ombudstvång som infördes 2013 och den höjning av rättegångsavgifterna som infördes i början av 2016. Det stora antalet ansökningar om extraordinärt ändringssökande 2017 kan således antas ha utgjort ett undantag i förhållande till den utveckling som inleddes 2013.

I fjol lyckades högsta domstolen delvis uppnå målet att påskynda behandlingen av ärenden. Den genomsnittliga behandlingstiden för samtliga avgjorda ärenden förkortades under verksamhetsåret från sex månader till 5,6 månader. Behandlingstiden förkortades också för sådana ansökningar om besvärstillstånd som förkastades, från 5,1 månader året innan till 4,3 månader under verksamhetsåret. Den genomsnittliga behandlingstiden för ansökningsärenden var cirka nio månader 2018.

I de fall där besvärstillstånd beviljades och ärendet alltså togs till prövning på grund av besvären var den totala behandlingstiden i genomsnitt 18,7 månader (18,5 mån. för de besvärsärenden som avgjordes 2017). I fråga om denna ärendegrupp förmådde man alltså inte fortsätta den positiva utveckling som börjat 2016, men man lyckades ändå upprätthålla den uppnådda nivån. Det långsiktiga arbetet med att förkorta behandlingstiderna för besvärsärenden fortsätter även 2019.

Under verksamhetsåret 2018 avgjorde högsta domstolen således flera ärenden än vad som inleddes. Till följd av detta minskade det totala antalet ärenden som var under behandling vid högsta domstolen så att det vid årsskiftet 2018–2019 var klart under tusen (788) och samtidigt till under 40 procent av antalet inkomna ärenden. När det gäller det återstående ärendebeståndet kan man således hysa den klassiska förhoppningen om ”kvalitet framom kvantitet”.

LEHTIKUVA / SARI GUSTAFSSON

Tommi Vuorialho

Öppnandet av verksamhetsåret samt jubileumsplenum

Den 10 januari 2018 ordnade högsta domstolen en kaffebjudning för personalen för att markera öppnandet av jubileumsåret. Presidenten framförde sin nyårshälsning och delade ut de utmärkelsetecken som republikens president i egenskap av stormästare för riddarordnarna hade beviljat vissa meriterade tjänstemän vid högsta domstolen på självständighetsdagen 2017.

Den 31 januari 2018 sammanträdde högsta domstolen till sitt jubileumsplenum. På plats var samtliga ledamöter under presidentens ledning, och de fotograferades efter sessionen. Fotografierna av ledamotskåren ansluter sig till den långa serie av bilddokumentationer som redan i hundra års tid

LEHTIKUVA / SARI GUSTAFSSON

och i själva verket redan före det, under Senatens justitiedepartements tid, har sammanställts över respektive högsta domstol.

Jubileumsplenumets agenda upptog två teman. Det första gällde beviljande av de återstående 70-årsmedaljerna i silver samt fastställande av en ny medaljstadga. Presidenten har behandlat saken mer ingående i sin artikel längre fram.

För det andra godkände jubileumsplenumet jubileumsårets evenemangskalender. Arbetsgrupper tillsattes för att organisera de olika temaevenemangen och samtidigt utsågs ordförande för arbetsgrupperna. Arbetsgruppernas ordförande har beskrivit jubileumsårets evenemang i sina egna artiklar.

En ny medalj präglades under jubileumsåret

Timo Esko

SUOMEN RAHAPAJA

MARJO KOIVUMÄKI

När jubileumsåret närmade sig blev det aktuellt att fundera på vilka metoder högsta domstolen förfogar över för att visa såväl utomstående aktörer som domstolens egen personal sin tacksamhet och högaktning.

Det fanns möjlighet att använda högsta domstolens traditionella medalj, som beställdes med anledning av högsta domstolens 70-årsjubileum 1988. Den hade designats av konstnären *Toivo Jaatinen* och med sitt stora format utgjorde den ett imponerade prov på sin tids stilriktning. Den beskrev högsta domstolens verksamhet ”i den mångfald av fenomen som symboliseras av råkar och raviner”. Medaljen hade präglats i såväl brons som silver.

Medaljens användningsändamål hade fastställts i en medaljstadga som plenum utfärdat. Med tiden hade medaljen delats ut allt mera sällan. När högsta domstolens jubileumsår stod för dörren hade silvermedaljen, vars ursprungliga upplaga hade varit 10 exemplar och som det senare hade tagits en till lika stor upplaga av, delats ut i endast fyra exemplar på 2000-talet.

När man funderade på saken kom man fram till att 70-årsmedaljens tid började vara förbi. I stället ville man ha en medalj som bättre skulle motsvara dagens smakriktningar och man ville också att det skulle vara lättare att utdela och motta medaljen i olika slags tillställningar. Även den nya medaljen skulle ha ett värdigt utseende. Man ville ändå inte att den skulle betona auktoritet.

Under högsta domstolens jubileumsplenum den 31 januari 2018 beslöt man att överräcka de sex återstående 70-årsmedaljerna i silver till republikens president *Sauli Niinistö*, president *Martti Ahtisaari*, *riksdagen*, *högsta förvaltningsdomstolen*, *Suomen tuomariliitto – Finlands domareförbund ry* och *Unionens domstol*.

Redan innan jubileumsplenum hade man i plenum den 10 januari 2018 beslutat att beställa en ny medalj från *Ab Myntverket i Finland*. Myntverkets huvuddesigner *Erkki Vainio* hade utarbetat två alternativa förslag till medaljer. Högsta domstolen beslöt att beställa det arbete som gick under namnet ”Möten”. Det beskriver domstolens oberoende av och växelverkan med samhället. Medaljen är 38,6 mm i diameter och väger 20 gram. Den är tillverkad av blandmetall och förpackad i en träask under genomskinligt hölje. På medaljens framsida finns den latinska texten ”Da mihi factum, dabo tibi ius”, som på svenska betyder ”Ge mig fakta och jag ger dig rätten.”

Medaljen kan överräckas i Finland eller utomlands i situationer med anknytning till högsta domstolens verksamhet till myndigheter, sammanslutningar och personer som bevis på tacksamhet eller högaktning. På våren förärades varje tjänsteman vid högsta domstolen ett exemplar av medaljen. Därefter har bland annat flera företrädare för utländska domstolar som besökt högsta domstolen under jubileumsåret fått ta emot medaljen.

LEHTIKUVA / TIMO JAAKONAHO

Straffprocessen i centrum på åklagardagen

Justitieråd Pekka Koponen

Åklagardagen är en av de etablerade utbildnings- och samarbetsträffar som högsta domstolen ordnar för sina viktigaste samarbetspartner. Denna gång arrangerades evenemanget i Helsingfors stadshus. Programmet var strikt faktaspäckat med stark inriktning på straffprocessrätt.

Utöver president *Timo Eskos* öppningstal och tf. riksåklagare *Raija Toiviainens* avslutande inlägg handlade dagens teman om reformen av 17 kap. i rättegångsbalken vad gäller hörande av målsäganden samt om terroristbrott och erfarenheterna av åtalsuppgörelse.

Hörandet av målsäganden i bevisningssyfte är förenat med sinsemellan motstridiga förväntningar på rättsskydd. Genom reformen har dessa motstridigheter i princip framhävts ytterligare. I synnerhet vid sexualbrott har man försökt förbättra offrets ställning genom att utvidga möjligheterna att utnyttja den berättelse som bandats i förundersökningsskedet utan personlig närvaro i domstolen. Avsaknaden av muntligt hörande under huvudförhandlingen kan dock å andra sidan utgöra ett rättsskyddsproblem för svaranden i målet.

Situationen kan bli särskilt besvärlig när små barn ska höras. Om man i förunderssökningsskedet har försummat möjligheten att ställa frågor till barn, erbjuds det kanske ingen möjlighet till detta senare. En svarande utan biträde har sällan förutsättningar att ställa egna tilläggsfrågor i undersökningsskedet. Docenten i rättspsykologi J*ulia Korkman* samt advokat *Riitta Leppiniemi* och professor *Matti Tolvanen* granskade dessa och andra utmaningar i anslutning till temat ur olika synvinklar.

Terroristbrott är åtminstone inte än vardag hos oss, men på andra håll i Europa har man redan större erfarenhet av sådana. I detta avseende utnyttjades brittisk sakkunskap under åklagardagen. Queen`s Councel, *Barrister David Anderson*, som talade om kraven på utredning och förebyggande av terroristbrott samt på en rättvis rättegång, har verkat som regeringens oberoende utvärderare av terroristlagstiftningen i Förenade kungariket åren 2011-2017. I detta uppdrag har han haft tillgång till uppgifter om hela det vidsträckta problemfältet. Den inhemska aspekten på terroristbrott presenterades av statsåklagare *Tom Laitinen*. I dagens sista anförande, som hölls av statsåklagare *Ritva Sahavirta*, återvände man till åtalsuppgörelse, som var temat för högsta domstolens föregående åklagardag, i form av praktiska erfarenheter.

Dagens sista programnummer var den traditionella kvällsmottagningen jämte traktering i högsta domstolens lokaler. Av deltagarnas feedback att döma är dylik fri samvaro också ett viktigt inslag under evenemang för samarbetspartnerna.

Justitieråd Marjut Jokela

Intressegrupper hördes vid prejudikatsträff

Högsta domstolens främsta uppgift är att meddela och publicera prejudikat. Av en prejudikatsdomstol kan man förvänta sig att avgörandena är aktuella, kan generaliseras och berör juridiskt viktiga frågor.

Vägen till prejudikat går via besvärstillstånd. Fullföljdsskrifterna och prövningen av besvärstillstånd bestämmer tillsammans hur högsta domstolens resurser används och i vilka frågor rättsregler meddelas.

Högsta domstolen och dess anställda har ofta ordnat evenemang där man har försökt förklara grunderna för beviljande av besvärstillstånd, upprättandet av ansökningar om besvärstillstånd och besvärstillståndsprocessen ur högsta domstolens synvinkel. Syftet med prejudikatsträffen var ett annat: inte att berätta utan att lyssna till andras åsikter om på vilka rättsområden och i vilka slags frågor det i synnerhet behövs prejudikat och hur informationsförmedlingen om detta kunde främjas.

Till den prejudikatsträff som ordnades i juni 2018 bjöd högsta domstolen in företrädare för hovrätterna, tingsrätterna, åklagarväsendet, advokatkåren samt universitetens juridiska enheter. Målet var att samla sådana personer från de viktigaste samarbetspartnerna som på ett mångsidigt sätt företräder olika rättsområden och dem som arbetar med olika uppgifter. Från högsta domstolen deltog presidenten, sju justitieråd och prejudikatsredaktören.

Under träffen höll respektive samarbetsgrupp ett inlägg om sina egna prejudikatsbehov. Inläggen gav upphov till livliga diskussioner. Diskussionerna pågick hela eftermiddagen och fortsatte därefter under fria former, så det är inte lätt att sammanfatta dem på några rader. Tyngdpunkten låg dock helt klart på straffrätten: prejudikat efterlystes om såväl straffrättens allmänna läror som brott med koppling till nya fenomen, till exempel nätbrottslighet och den föränderliga narkotikabrottsligheten. I tingsrätternas inlägg sammanfattades prejudikatsbehovet i massans inverkan - ur domstolarnas synvinkel kan prejudikatsbehovet bedömas utifrån antalet ärenden.

I många inlägg ansågs det viktigt att prejudikat meddelas om juridiska frågor med anknytning till internationaliseringen, den tekniska utvecklingen och de grundläggande fri- och rättigheterna. Det ansågs vara högsta domstolens särskilda uppgift att förmedla EU-domstolens och Europadomstolens avgörandepraxis till den inhemska rättskipningen. Prejudikatsträffen upplevdes som en nyttig hjälp och en fortsättning efterlystes. Det ansågs också finns behov av permanenta arrangemang med vilkas hjälp man kan säkerställa att information om aktuella problem och problem som blir vanligare snabbt förmedlas från andra domstolar till högsta domstolen.

Prejudikatsträffen ordnades som en del av jubileumsårets evenemang. Man pratade dock om helt vanligt vardagsarbete. Det är nödvändigt att fortsätta och att utveckla denna dialog.

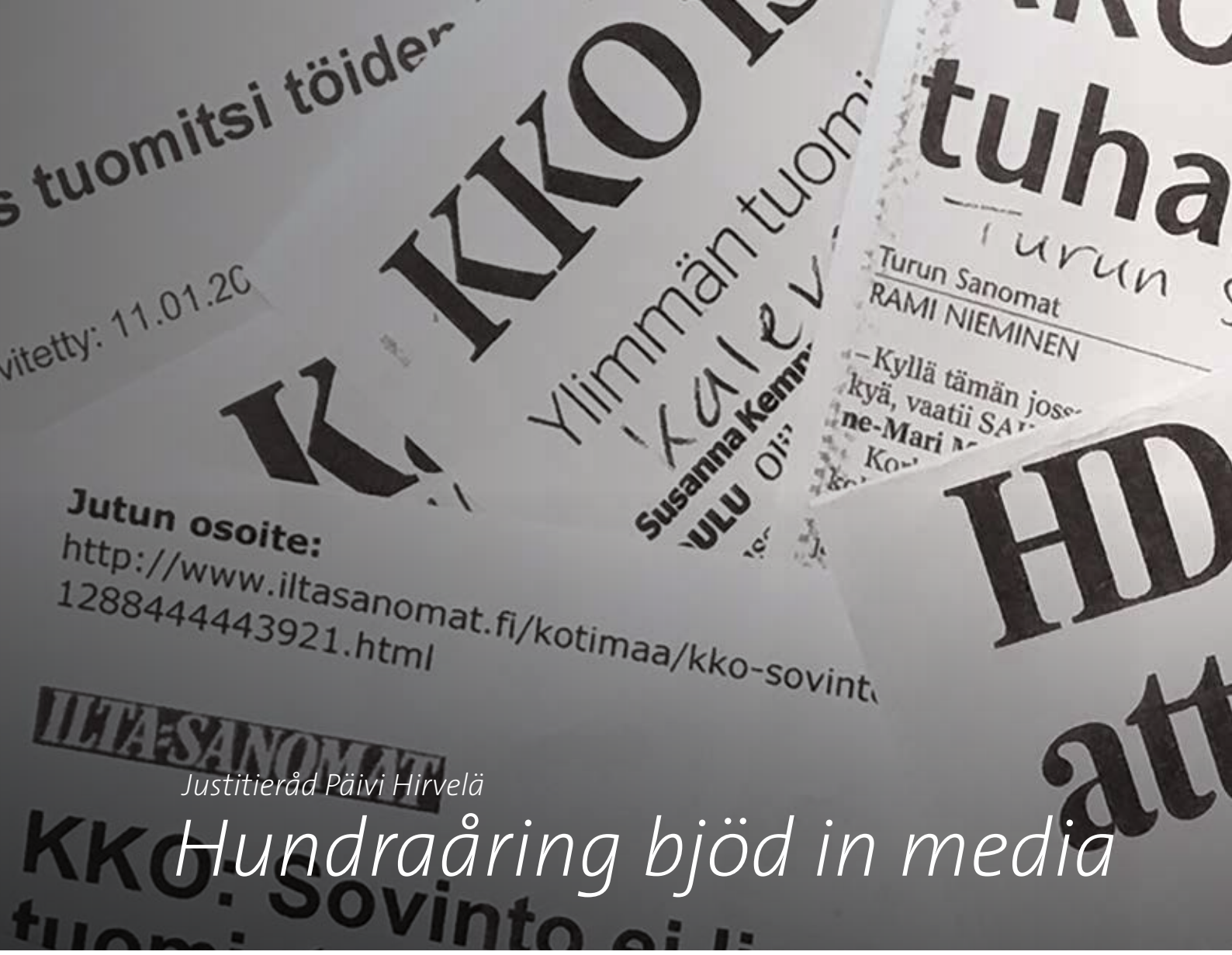

Justitieråd Päivi Hirvelä

Hundraåring bjöd in media

I planeringen av högsta domstolens 100-årsjubileumsfestligheter beaktades även behovet av att träffa representanter för media i samband med jubileumsåret. För att få idéer och uppslag om utformningen av evenemanget tillsattes en arbetsgrupp bestående av justitieråden *Jarmo Littunen* och *Mika Ilveskero*, kanslichefen *Tommi Vuorialho*, kommunikationschefen *Pia Sive* och referendarierådet *Samuli Sillanpää*. Själv fick jag äran att fungera som arbetsgruppens ordförande.

Mediarepresentanterna bjöds in till en eftermiddagstillställning 13.9.2018 och programmet var uppbyggt så att journalistkåren skulle få en så överskådlig bild som möjligt av verksamheten i högsta domstolen. Totalt 22 journalister från 14 olika mediaredaktioner deltog i evenemanget. Evenemanget inleddes med en redogörelse av presidenten *Timo Esko* över antalet inkomna mål och trender i anslutning till målen under de senaste åren; bland annat har antalet tillståndsansökningar i civila mål minskat och den relativa andelen brottmål ökat. En annan stor förändring i högsta domstolens vardag har varit generationsväxlingen bland medlemmarna till följd av pensionsavgångar och utnämningen av yngre domare.

Därefter gav jag gästerna ett informationspaket om Europadomstolens verksamhet, med särskild betoning på den senaste tidens fall som gällt yttrandefrihet samt fall där en journalist på grund av sin informationsförmedling utsatts för hatbrott.

Justitierådet Jarmo Littunen tog upp några intressanta exempel på hur vissa avgöranden i högsta domstolen hade kommenterats i media. Framställningen väckte en livlig diskussion som bland annat gav en bild av hur journalister arbetar i en intensiv nyhetskonkurrens. Den gemensamma uppfattningen var i alla fall att högsta domstolens information om mål är tillräcklig och att publicerade meddelanden och högsta domstolens kommunikation är till stor hjälp för journalisterna och medias informationsbehov.

Som egentlig innovativ huvudpunkt i programmet presenterade högsta domstolen en processbeskrivning av livscykeln för ett som prejudikat publicerat mål i högsta domstolen, från ansökan om besvärstillstånd till högsta domstolen och vidare till fortsatt handläggning och som slutresultat ett vägledande avgörande av högsta domstolen. Intrycket var att en åskådlig presentation av det här slaget, med ett aktivt engagemang av medlemmar, föredragande och kanslipersonal, var givande både för föredragandena och för mediarepresentanterna. I avslutningstalet berättade Oikeustoimittajat ry:s ordförande *Jarkko Sipilä* om sina observationer av samarbetet mellan journalister och myndigheter. Särskild oro har väckts inom journalistkåren över domstolarnas vida tolkning av bestämmelser som gäller handlingars sekretess, man anser att det hindrar rapporteringen om frågor av allmänt intresse.

Evenemanget avslutades med fri samvaro mellan högsta domstolens personal och journalistkåren samt en aktiv diskussion.

Tommi Vuorialho

Öppna dörrar – välkommen!

Ett av projekten under jubileumsåret var en öppet hus-dag som ordnades 15.9.2018. Det angenäma uppdraget att leda evenemanget tilldelades kanslichefen. En liknande tillställning hade till Finlands 100-årsjubileums ära ordnats vid högsta domstolen redan 26.8.2017, då även många ministerier och ämbetsverk höll öppet för allmänheten. Frågor med anknytning till arrangemanget hade således behandlats och utretts redan föregående år. Dessa erfarenheter kunde man nu utnyttja i planeringen. Synliggörandet och marknadsföringen av evenemanget underlättades av att även högsta förvaltningsdomstolen hade beslutat av bjuda in till öppet hus i anslutning till sitt eget 100-årsjubileum och att de högsta domstolarna kunde överenskomma om en gemensam dag för evenemanget.

Till talkoarbetet för genomförandet av evenemanget anmälde sig 24 personer (12 kanslitjänstemän, 9 föredragande, kanslichefen, den i tjänsteår äldsta ledamoten och presidenten), dvs. ungefär en tredjedel av hela personalen. Var och en tilldelades en lämplig roll, exempelvis guide, övervakare eller allmän assistent.

Besökarna togs emot vid huvuddörren på Norra Esplanaden 3 och indelades efter säkerhetskontroll i grupper på 12–15 personer. Varje grupp fick en guide som under en ca halv timme lång rundtur berätta-

Kanslichefen underlättade det långa köandet genom att dela ut förhandsinformation om rundturen.

de om högsta domstolens lokaler och deras historia, om konstverken och om högsta domstolens verksamhet. Guidningarna hölls på finska, svenska och engelska, enligt behov. Presidenten hälsade varje gäst välkommen i entréhallen till plenisalen och i sitt arbetsrum berättade *Juha Häyhä* om justitierådets arbete. I slutet av rundvandringen fick gästerna delta i en frågesport och bland alla som svarade rätt lottade man ut tre priser.

Att informationen om evenemanget haft god effekt visade den strida ström av besökare som vällde in direkt då dörrarna öppnades klockan 11. Meningen var att evenemanget skulle avslutas klockan 15 och att den sista rundvandringen skulle starta klockan 14.30. Långa köer av folk stod dock vid dörren ännu då klockan närmade sig tre. För att lösa problemet beslöt talkofolket gemensamt att rucka på tidsgränserna och ta emot nästan alla som ville komma in.

Gästerna visade ett äkta, glädjande intresse för högsta domstolen. Feedbacken var positiv och både arrangemang och de guidade rundturerna fick beröm. För många syntes besöket vara väl värt till och med en och en halv timmes köande.

Under fem timmar hann 553 personer besöka högsta domstolen. Därmed överskreds det totala antalet besökare året innan (nära 500 då).

MARJO KOIVUMÄKI

Århundradets jubileum

Justitieråd Juha Häyhä

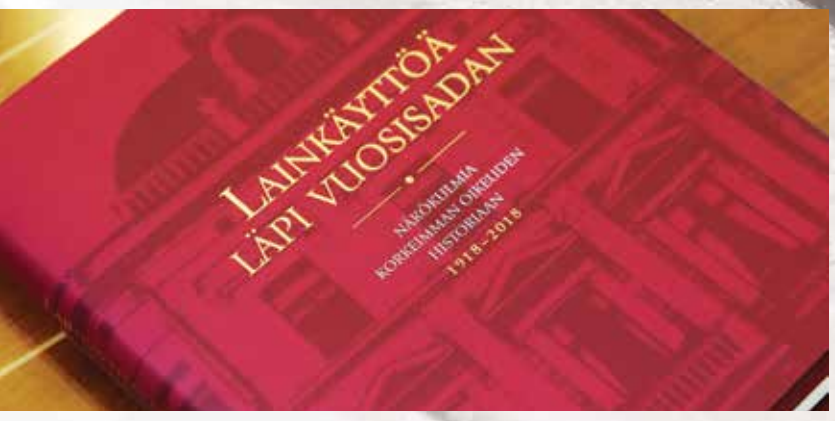

Festskriften offentliggjordes vid en sammankomst som ordnades vid högsta domstolen den 28 september 2018.

Det är egentligen inte särskilt rationellt att fira jämna årtal. Enbart det faktum att ett jämnt årtal uppnåtts verkar vara en tämligen formell grund för att stanna upp och ordna en fest. Att uppmärksamma jämna årtal är emellertid en tradition. Institutionerna upphör såklart inte att finnas till och mister inte heller sin betydelse även om de inte skulle uppmärksammas med något firande. Å andra sidan kan man dock fråga sig vilken annan tidpunkt som kunde tänkas vara lämpligare för en fest. Vilken betydelse har då firandet över huvud taget?

Firandet ger tillfälle att stanna upp för djupare begrundan av de faktorer som utgör grunden för institutionens existens samt dess historia och betydelse i dagens värld. Firandet föranleds inte av någon enskild bragd, såsom en olympisk medalj för en idrottsprestation. I samband med firandet av jämna årtal uppmärksammas i allmänhet festföremålets verksamhet på ett mer allmänt plan framom enskilda gärningar. Vanligtvis ligger fokus vid festföremålets betydelse i dess specifika roll. Man har också för vana att blicka bakåt mot den tidsperiod som de jämna åren omfattar.

Firandet av högsta domstolens jubileum fick en dagsaktuell prägel av den rättsstatsdebatt som uppkommit på grund av den senaste tidens händelser i Europa. Detta tema stod i fokus för de evenemang och projekt som ordnades under högsta domstolens jubileumsår. Det är onekligen fråga om ett tema som förtjänar en specifik och mångsidig granskning. En hotbild utgörs av att rättsstaten i offentligheten i allt större utsträckning används som ett begrepp vars närmare innebörd ingen längre riktigt orkar komma ihåg. Det torde vara rimligt att vi som i vardagen knegar för rättsstatens bästa åtminstone på festdagen stannar upp för att fundera på vad rättsstaten egentligen betyder för oss.

Århundradets jubileum

Högsta domstolen inrättades i och med att lagen om högsta domstolen trädde i kraft den 1 oktober 1918. År 2018 var således ett jämnt årtal i högsta domstolens historia. De garantier för domstolens oavhängighet som är väsentliga med tanke på rättsstatsidealet slogs fast året därpå, då 1919 års regeringsform trädde i kraft. En aspekt som kan te sig ironisk i anslutning till de jämna åren är att de sista banden till den verkställande makten bryts när det förlöpt hundra år från de nämnda händelserna, då man under det innevarande året vidtar de sista stegen för inrättandet av domstolsverket.

FESTSKRIFTEN

I enlighet med traditionen stannade man under jubileumsåret upp och utvärderade högsta domstolens verksamhet under de gångna hundra åren. Vi gladde oss vid högsta domstolen åt att landets mest framstående forskare i rättshistoria tog initiativ till att skriva en historik för högsta domstolen. I projektet involverades professorerna *Lars Björne* (emeritus), *Jukka Kekkonen*, *Mia Korpiola* och *Heikki Pihlajamäki*. De flesta av dem hade erfarenhet av motsvarande tidigare projekt. Samarbetet främjades också av att vi alla kände varandra från tidigare livsskeden.

Vid högsta domstolen inrättades en arbetsgrupp med forskarbakgrund för projektet, som leddes av justitierådet *Pertti Välimäki* till dess att han gick i pension, och vars övriga medlemmar utgjordes av justitierådet *Juha Häyhä*, referendarierådet och sedermera justitierådet *Juha Mäkelä* samt kanslichefen *Tommi Vuorialho*. Efter att Välimäki gått i pension kompletterades gruppen med justitierådet *Tatu Leppänen*. I det skede då det började bli aktuellt att illustrera verket utökades gruppen också med husets kommunikationschefen *Pia Sive*. För insamling av material och för andra uppgifter i anslutning till forskningen anställde högsta domstolen för viss tid juris studeranden *Riitta Voipio*. Verket omfattar också en matrikeldel som krävde gediget arbete och noggrannhet, och beträffande vilken den största insatsen gjordes av hovrättspresidenten (emeritus) *Mikael Krogerus* samt av juris studeranden *Tuuli Talvinko*, som högsta domstolen anställde som matrikelforskare.

Projektet inleddes i god tid. Såsom framgår av skribenternas förord, väcktes idén om att utarbeta verket redan våren 2015. Tidtabellen planerades så att verket med säkerhet skulle vara klart på jubileumsdagen den 1 oktober 2018, och denna tidtabell höll också i praktiken. Under skrivfasen samlades högsta domstolens arbetsgrupp och verkets skribenter flera gånger för att diskutera frågor som berörde verket. Arbetsfördelningen var dock självklar: skribenterna hade frihet och ansvar när det gällde forskningens innehåll, även om man under den tid arbetet fortgick diskuterade också många frågor som berörde forskningen. Alla parter strävade efter att producera oberoende och objektiv forskningsinformation om forskningsobjektet.

I detta sammanhang finns det dock inte skäl att referera verkets innehåll i större omfattning eller att göra någon utvärdering av det. Den infallsvinkel som omfattats i verket förtjänar dock ett särskilt omnämnande. Det är nämligen inte fråga om en framställning som ger en detaljerad eller heltäckande beskrivning av högsta domstolens verksamhet. I verket lovordas inte heller forskningsobjektet på ett sådant sätt som ibland utgör en belastning i historiska beställningsverk. Skribenterna av högsta domstolens hundraårshistorik har självständigt valt ut de teman som de granskat och som åskådliggör högsta

FOTON: MARJO KOIVUMÄKI

Inrättandet av högsta domstolen var en av hörnstenarna i uppbyggnadsskedet av vår rättsstat, konstaterade republikens president i sitt välkomsttal.

domstolens roll i samhälleligt avseende under olika tidsperioder. Genom valet av infallsvinkel har skribenterna strävat efter att belysa växelverkan mellan högsta domstolen och dess omvärld.

Verkets betydelse och värde kan inte direkt mätas i nuet. Framtiden och den vetenskapliga debatten om verket kommer i sinom tid att utvisa dess betydelse. För oss som medverkade i projektet var det fråga om en angenäm erfarenhet som gav oss nya insikter. Verket ger oss lärdom i synnerhet till den del det belyser hur man inom rättsskipningen tidvis har fjärmat sig från de ideal som hör samman med rättsstaten.

JUBILEUM

På årsdagen för jämna år har man också för vana att ordna en fest. För att fira sin hundraåriga existens ordnade högsta domstolen en jubileumsfest den dag då det förlöpt precis hundra år sedan domstolen inrättades. Festen ordnades den 1 oktober 2018 i Helsingfors universitets solennitetssal. Valet av plats kan också betraktas som en hyllning till den diskussion om utvecklandet av rätten som pågår mellan högsta domstolen och forskarsamfundet. Lika viktigt som det är att i en rättsstat skilja åt den lagstiftande, verkställande och dömande makten, är det med tanke på utvecklandet av rätten i en rättsstat att det oberoende forskarsamfundet på universitetsnivå medverkar i diskussionen om utvecklandet av rätten, vid sidan av lagstiftaren och domstolarna.

Till festen hade man bjudit in påverkare från den rättsliga sektorn i Finland samt kolleger från utlandet. Festens prägel och stämning var noggrant genomtänkt. I dagens värld är det inte längre lämpligt att följa ett alltför strikt formulär för en dylik fest, men ifall festen hade getts en alltför informell prägel kunde det å andra sidan ha varit ägnat att väcka en

Festlunch för de internationella gästerna.

Professor Eerik Lagerspetz

Pianist Iiro Rantala

Professor Mia Korpiola

tanke om att man förhåller sig alltför lättsinnigt till högsta domstolens viktiga och seriösa rättsskipningsuppgift. Valet av musik och musiker för jubileumsfesten påverkades av detta korstryck. *Iiro Rantala* är otvivelaktigt en seriös pianist, kompositör och arrangör, men samtidigt har han alltid en glimt i ögat. Jubileumsfestens framföranden rytmiserades således av musik som speglade de gångna hundra åren, arrangerad och framförd av Rantala. Det är svårt att tänka sig att en jubileumsfest kunde avslutas utan Sibelius' Finlandia, och så skedde inte heller den här gången.

Det var egentligen inte överraskande att samtliga talare på jubileumsfesten berörde rättsstatstemat, var och en ur sitt eget perspektiv. Evenemanget öppnades av republikens president *Sauli Niinistö*, som också själv verkat som domare. Han betonade i sitt välkomsttal det oberoende domstolsväsendets betydelse som rättsstatens ryggrad.

Högsta domstolens president *Timo Esko* berörde i sitt tal prejudikatens betydelse, olika ärendekategorier som är typiska för olika tidsperioder och den internationaliseringsutveckling som påverkat högsta domstolens verksamhet. I sin framställning dryftade han också vilken inställning de ideal som hör samman med rättsstaten förutsätter av enskilda domare. Enligt president Esko lever en domare aldrig i en postfaktisk tid, där objektiva fakta skulle påverka domarens åsikt eller beslut i mindre utsträckning än vädjandet till domarens känslor eller personliga övertygelse.

Professor *Eerik Lagerspetz* var jubileumsfestens huvudtalare. Han hade getts det sublima temat 'Demokrati och rätt'. I sin framställning begrundade han förhållandet mellan frihet och regler. Den frihet som förknippas med tanken på demokrati förutsätter i själva verket regler. Enligt professor Lagerspetz kan

FOTON: MARJO KOIVUMÄKI

folket agera på ett meningsfullt sätt bara om dess verksamhet struktureras av regler som inte kan ändras helt lättvindigt. Det oberoende domstolsväsendets uppgift är att upprätthålla regelsystemet. Det är i sista hand fråga om rättvisa.

Jubileumsfestens gäster upplystes också om den ovan behandlade historiken. Professor *Mia Korpiola*, som hör till verkets skribenter, konstaterade inledningsvis att Finland i fråga om sina traditioner är ett legalistiskt land där lagen respekteras, och vars domare hellre har hamnat i Sibirien än brutit mot lagen. I internationella jämförelser har förtroendet för rättsväsendet och laglighetskontrollen i Finland visat sig vara ytterst stort. Trots detta är rättsstaten dock inte färdig. Professor Korpiola påminde om de avsteg från rättsstatsidealen som inträffade inom rättsskipningen under de första årtiondena av vår självständighetstid och under krigstiden. Det finns dessutom saker att åtgärda också i dagens värld. För professor Korpiola är rättsstaten inte ett begrepp som allmänt används av ordvrängare, utan något som är närvarande i vardagen för var och en av oss som är verksamma inom den rättsliga sektorn. Enligt Korpiola byggs rättsstaten de facto upp varje dag genom små vardagliga rättsliga handlingar, genom ifrågasättande av invanda tillvägagångssätt och argumentationsmodeller samt genom etiska avvägningar.

Jubileumsdagen kulminerade i kvällsfesten på Ständerhuset, där stämningen var mer otvungen och informell än under den fest som hölls på dagen. För musicerandet svarade den kända vocal ensemblen *Club for Five*, vars program, virtuositet och tolkningar väckte förtjusning också bland de utländska gästerna. Dessutom var det uppenbart att rättsstaten uppmärksammades på olika sätt också i de fria diskussioner som fördes under kvällen. Gott så.

Vocal ensemble Club for Five

Rätt och demokrati

Professor Eerik Lagerspetz
Tal vid högsta domstolens 100-årsjubileum 1.1.2018

För mer än 250 år sedan ställde Jean-Jacques Rousseau mänskligheten inför en uppgift i sitt verk Om samhällsfördraget: ***Hur ska man finna en form av sammanslutning som med hela den gemensamma styrkan försvarar och beskyddar varje enskild medlem till person och egendom, en form där var och en förenar sig med alla de övriga men ändå bara lyder sig själv och förblir lika fri som förut?***

Rousseau tycks kräva något omöjligt av oss. Enligt Rousseau har vi rätt att leva fria. Vi har också inte bara rätt utan skyldighet att agera på det sätt som vi anser vara moraliskt rätt. Men den som lever i ett organiserat samhälle kan inte lyda enbart sig själv. Om vi lever tillsammans måste vi ta hänsyn även till andra. Om vi tar hänsyn till andra kan vi inte längre fritt följa vår egen lust, och inte heller vår egen moral.

Rousseaus olösta problem kan anses fruktbart på samma sätt som många andra olösta filosofiska frågor. Om det inte finns något svar på ett problem, men det ändå handlar om ett genuint problem, måste man försöka hitta ett sätt att leva med det. I själva verket kan den moderna västerländska politiska filosofin delvis ses som olika reaktioner på Rousseaus problem.

Förenklat har man sökt svar på två håll. Enligt en tanke måste vi, eftersom allas vilja inte kan vara lika bestämmande, sträva efter att så mångas vilja som möjligt ska vara bestämmande. Detta leder till en demokrati där majoritetens vilja styr. Vissa anser att den mest konsekventa formen av demokrati vore ett system där majoritetens vilja bestämmer allt. Exempelvis den inflytelserika danska rättsteoretikern Alf Ross framförde i sin bok Hvorfor demokrati? (från 1946), som även översatts till finska och svenska, att demokratin i samhället mäts av tre omständigheter: hur många får delta, hur direkt kan medborgarna påverka, och vad allt omfattar demokratin. Idealtypen av perfekt demokrati vore då ett system där alla deltar direkt i varje offentligt beslut. Även om Ross inte ansåg ett sådant system vara varken möjligt eller eftersträvansvärt, fungerade det ändå för honom som ett mått på hur demokratiska de faktiska arrangemangen är. I fortsättningen kommer jag att problematisera denna tanke i min framställning.

Enligt den andra tankegången är det bästa sättet att leva med Rousseaus problem ett system där ingens vilja är bestämmande, utan alla ska på samma sätt lyda en lag som står ovanför alla. Denna lag borde garantera varje individ så stor frihet som möjligt, dock så att den är i harmoni med andras likadana frihet. Detta är den traditionella idén om rättsstaten.

Frågan om förhållandet mellan lag och demokrati kan granskas som ett specialfall av en mera allmän fråga: vilket är förhållandet mellan frihet och lag, eller över huvud uppställda regler? Enligt den traditionella tanken är det en begreppsmässig sanning att regler begränsar vår frihet. Enligt denna uppfattning kan regler öka vår frihet och autonomi endast indirekt, genom ett slags byteshandel. Genom att underkasta oss regler garanterar vi oss själva en viss frihet, under förutsättning att andra är beredda att underkasta sig motsvarande begränsningar. På detta sätt tänkte till exempel den moderna statens stora teoretiker Thomas Hobbes och strafftänkandets reformator Cesare Beccaria.

Rousseau och hans i detta avseende efterföljare Immanuel Kant tänkte inte så. Enligt dem betydde att underkasta sig lagar – som de, på samma sätt som Hobbes och även Beccaria, enligt tidens sätt karakteriserade som ett slags ”fördrag” – inte bara frivillig ömsesidig begränsning av friheten. Det betydde snarare en kvalitativ förändring av friheten. Med Rousseaus ord, ”det människan förlorar genom samhällsfördraget är sin naturliga frihet och en oinskränkt rätt till alla som frestar henne och som hon kan uppnå”, men samtidigt ”vinner hon medborgerlig frihet”. Ett sätt att göra Rousseaus även i princip olösliga problem mera uthärdligt är att utgå från att förhållandet mellan frihet och lagar inte är något nollsummespel. Lagar både begränsar och ökar våra möjligheter att göra saker. Ofta gör de bägge sakerna samtidigt.

Eftersom dylikt prat kan låta mystiskt är det skäl att ta några exempel. Lagar är bara en typ av regler. Låt oss granska till exempel språket. Att kommunicera med hjälp av språk är centralt får våra liv och även för vår frihet. Vi kan göra otaliga saker bara därför att vi kan använda språket. Men detta är möjligt bara därför att det finns språkregler.

Låt oss ta ett annat exempel. Spel har regler. En spelare som oberoende av reglerna ensidigt kan bestämma hur spelbrickorna får flyttas, kan naturligtvis inte vinna. Men det är naturligt att säga att han inte kan vinna. Utan regler är det över huvud ingen vits att spela, eftersom möjligheten att vinna spelet baserar sig på att det finns oberoende regler. Reglerna möjliggör spelet.

Även om lagen som praxis skiljer sig mycket från språk och spel, är reglerna centrala för dem alla. Rättsnormer, som bestämmer hur giltiga avtal eller testamenten upprättas eller äktenskap ingås, hur man röstar eller anför besvär, kräver inte att individen ska handla i strid med sin vilja. Däremot erbjuder de individerna redskap att förverkliga sina mål, genom att ge dem rättslig förmåga att skapa, med iakttagande av bestämda förfaranden och på vissa villkor, strukturer för rättigheter och skyldigheter inom lagens tvingande ramverk, såsom avtal, äktenskap, föreningar eller aktiebolag. Dessa strukturer skulle inte existera utan rättsnormer. Rättslig förmåga att bearbeta förhållanden till andra individer genom avtal, testamenten, äktenskap osv. är central för individernas liv.

Vi tänker oss en person som är ställd under förmynderskap. Han har inte rätt att bestämma över sin egendom: han kan till exempel inte sälja, donera eller testamentera den. För en sådan person är det inte (åtminstone inte direkt) fråga om att han skulle beröras av särskilda påbud eller förbud. Lagen ”som yttre gräns för verksamheten” är inte annorlunda för honom. Det finns inga fysiska gärningar som personen till skillnad från sina medmänniskor inte skulle få göra om han vill. Han kan till exempel utan att någon hindrar det eller straffar honom skriva ett papper som han rubricerar ”testamente” eller ”köpebrev”. De andra ingriper inte i det. Det väsentliga är vad de andra inte gör. Myndigheterna fastställer inte avtal som ingåtts av en person under förmynderskap och verkställer inte avtalen. De skapa inga nya rättigheter eller skyldigheter varken för den person som är ställd under förmynderskap eller för andra. Det är naturligt att säga att en person

som är ställd under förmynderskap är mindre fri än sina myndiga anhöriga. Det finns saker som han, till skillnad från andra, inte kan göra. Avsaknad av lagligen fastställda förmågor är ett centralt sätt att effektivt hindra oss från att göra saker, och således begränsa vår frihet.

På så vis ökar reglerna vår frihet bland annat för att de gör det möjligt för oss att göra saker som inte skulle existera utan regler. Det väsentliga är då att för att fylla sin uppgift måste reglerna vara oberoende av individernas vilja. Även om reglerna existerar bara för att vi alla följer dem är de väsentligt oberoende av min, din eller bådas vilja. Eftersom reglerna inte tillämpar sig själva, behövs det i ett komplicerat samhälle en särskild organisation med uppgift att tolka och tillämpa reglerna. För att reglerna ska behålla sitt oberoende, måste även de organisationer som tolkar och tillämpar dem vara oberoende.

Argumentet behåller sin giltighet när vi placerar ett maktutövande folk i individernas ställe. I själva verket blir det ännu mera övertygande. För ett folk som maktutövare inte bara behöver regler. Det existerar bara tack vare regler. Demokratin förutsätter regler, som bestämmer vem som har rösträtt, vad man beslutar om, hur rösterna räknas, vad som är tillräcklig majoritet och så vidare. Det måste finnas regler som säger vems uppgift det är att verkställa de beslut som fattats och att tolka dem som det uppstår oklarheter. "Folkets vilja", majoritetens vilja eller den allmänna viljan, om man vill använda dessa språkbilder, är en vilja som kan uttrycka sig själv endast inom ramen för regler och genom regler. En grupp, liksom en individ, kan sägas ha en vilja endast om de antagna viljeyttringarna i tillräcklig mån uppfyller kraven på konsekvens och logiskhet, och om aktörens – individens eller gruppens – agerande är i harmoni med dessa viljeyttringar. En varelse som i den ena stunden vill ett och i den andra något annat, som samtidigt vill sinsemellan motstridiga saker, eller som är oförmögen till konsekvent agerande, har ingen vilja i relevant mening. Ett folk, liksom vi individer, förmår agera meningsfullt vara om verksamheten struktureras av regler som inte kan ändras så där bara.

Utifrån dessa funderingar är det möjligt att argumentera att Alf Ross antagna demokratiska idealtyp, där varje beslut är beroende av allas vilja, inte är den mest demokratiska ordningen. För att ta ett enkelt exempel, vi tänker oss ett system där man i demokratisk ordning antar en allmän lag och sedan i demokratisk ordning fattar beslut som gäller tillämpningen av lagen i enskilda fall. Det finns ingen orsak att anta att besluten automatiskt skulle vara i harmoni med varandra. Den mest demokratiska ordningen är inte sådan att varenda potentiell regler, inklusive demokratins spelregler, kan ändras när som helst.

Analogin som säger att spel är möjliga endast om det finns oberoende regler kan fortfarande tillämpas. Den centrala principen för modern demokrati är att det hela tiden finns en oberoende politisk opposition. I demokratier inte bara tolereras opposition, utan en fungerande opposition är en viktig källa för politisk legitimitet. Åter igen något paradoxalt, regeringen får i viss mening sin makt även från oppositionen. Regeringen kan framträda som segrare, företrädare för majoritetens vilja, bara om det finns en opposition, en genuin politisk konkurrent. Människorna är beredda att följa

beslut när de upplever dem som demokratiska och de upplever dem som demokratiska bara om det erbjuds ett alternativ till dem. Möjligheten att bilda en minoritet följer av sig självt av majoritetsregeln, för utan en minoritet – eller åtminstone möjligheten att vara i minoritet – finns det inte heller någon majoritet. Majoriteten kan definiera sig själv som majoritet – och därmed berättigad att besluta – endast via minoriteten. I sådana politiska system där den parlamentariska oppositionen i praktiken kontrolleras av regeringen, kan regeringen inte stödja sig på demokratisk legitimitet.

Det ovan sagda kan låta som självklart i vissas öron. Det är det ändå inte. Även om man på ordnivå skulle godkänna den grundläggande tanken om nödvändigheten av regler och ett oberoende rättsväsende, är makthavarna på praktisk politisk nivå inte beredda att godkänna allt detta. I situationer där former som är nödvändiga för demokrati begränsar uppnåendet av politiska mål, är man beredd att bryta mot dessa former i namn av majoritetens vilja. Beredskapen att bryta mot rättsstatens ramverk förenar tankesätt som annars har mycket litet att göra med varandra. Så har det naturligtvis alltid varit. Det nya är att man är beredd till detta även i stater som vi har lärt oss att betrakta som etablerade demokratier.

Bästa åhörare! Jag har här presenterat några filosofiska reflektioner om förhållandet mellan demokrati och rätt. Med rätt har jag då avsett i första hand den stadgade rätten. Jag har utgått ifrån att rätt är en produkt av den mänskliga viljan. I sig finns det inget som garanterar att rätt som uppstått som en produkt av mänsklig vilja skulle uttrycka rättvisa i någon djupare mening. Ändå är strävan efter ett rättviseideal den stadgade rättens uppgift. Det är det ideal som styr lagstiftarens och lagtillämparens arbete, på samma sätt som till exempel sanningen är det ideal som styr forskarens arbete. Demokratins särdrag är att vi alla medborgare kan och även bör delta i strävan efter rättvisans ideal.

Timo Esko

Alexanders återkomst

I den fotografisamling som sammanställts för högsta domstolens bruk finns ett fotografi från högsta domstolens plenumsammanträde i Senatshuset år 1923. Ordet leddes av president *Julius Grotenfelt*. Bakom hans rygg syns ett stort porträtt av Rysslands kejsare *Alexander I*.

I många diskussioner har man funderat på porträttets ursprung och på var verket hamnat efter 1920-talet. Högsta domstolen flyttade till sina nuvarande verksamhetslokaler i Standertskjöldska palatset på Norra Esplanaden år 1934, men porträttet har veterligen aldrig funnits i dessa lokaler.

Efter att förberedelserna inför jubileumsåret inletts fick högsta domstolen ett samtal av docent *Virpi Harju* som arbetar vid Ateneum. Hon hade i samband med ett eget forskningsprojekt hittat porträttet av Alexander I i Nationalmuseets samlingar, och hon förmodade att det tillhör högsta domstolen. I samband med utredningen av saken hade det nämligen framgått att kejsaren i tiden hade donerat verket till senatens justitiedepartement. Tavlan är eventuellt målad i den franske konstnären *François de Gérards* ateljé.

Den till buds stående informationen visade att högsta domstolen hade deponerat porträttet hos Nationalmuseet år 1934. År 2008 hade verket restaurerats för en av Nationalmuseets egna utställningar. Harju hade också fått reda på att statsrådet hade donerat ett annat nästan likadant porträtt till Nationalmuseet år 1921.

Efter att Nationalmuseet meddelat att verket kunde returneras till högsta domstolen behandlades saken av domstolens ledamöter vid en underhandling efter ett plenumsammanträde. Ledamöterna förordade enhälligt att verket skulle returneras till högsta domstolen.

Det var emellertid ingen lätt uppgift att hitta en plats för porträttet i högsta domstolens nuvarande lokaler. Svårigheter orsakades framför allt av porträttets storlek: tillsammans med ramen är porträttets höjd 330 centimeter och dess bredd 190,5 centimeter. Efter ett stort antal mätningar och bildcollage som åskådliggjorde porträttets placering på olika ställen kontaktade man arkitekt *Arja Vehanen-Sinda* för att be om råd. Hon var med om att planera den senaste totalrenoveringen av Standertskjöldska palatset och har god kännedom om lokalernas karaktär, stil och färgsättning. Med hjälp av Vehanen-Sinda hittade man en värdig plats för porträttet, trots att det inte placerades på plenumsalens fondvägg.

ESPOON KAUPUNGINTEATTERI / STEFAN BREMER

Tommi Vuorialho

Årets personalevenemang

Av central betydelse för verksamheten i varje domstol är en kunnig och motiverad personal med god prestationsförmåga och personalens välmående bör naturligtvis upprätthållas. Vid sidan av det lagstadgade arbetarskyddet genomförs därför ett kontinuerligt arbete för främjande av välbefinnande i arbetet. Syftet är att stödja personlig ork och förändringsberedskap samt att utveckla arbetsklimatet, det ömsesidiga förtroendet och den kollegiala sammanhållningen. Bland annat av dessa orsaker ville högsta domstolen utöver de tidigare nämnda evenemangen bjuda sin personal på ett jubileumsprogram av ett lite annorlunda slag.

8–9.3.2018 samlades personalen till ett seminarium om välbefinnande i arbetet i ett kongress- och spahotell i Västra Nyland. Seminariet delfinansierades med Statskontorets Kaiku-penning för utveckling av arbetslivet. Programmet innehöll både grupparbete i workshopform och föreläsningar av sakkunniga, dessutom aktiviteter och en trevlig kvällsfest. Seminariets huvudsakliga teman var ömsesidig växelverkan och feedbackkultur, näringsriktig kost samt sömn och återhämtning.

Till evenemanget hade man inbjudit filosofen och företagsutbildaren *Esa Saarinen*, experten inom funktionell medicin och näring *Paula Heinonen* samt *Henri Tuomilehto*, specialläkare med specialistkompetens i sömnmedicin.

Efter huvudfesten 1.10.2018 följde ännu en stunds samvaro samtidigt som man gick igenom jubileumsårets händelser. Personalen hade på våren haft möjlighet att komma med idéer om rekreation och avkoppling och det mest framstående alternativet bland många förslag och önskemål var ett teaterbesök. I augusti fick de anställda rösta mellan två olika föreställningar. Majoriteten valde *Esitystalous 3 – Radio på Esbo Stadsteater*, närmare bestämt eftermiddagsvisningen 23.10.2018. Vad personalen fick sig till livs var en humoristisk, men samtidigt tankeväckande satir om samhällets omvälvning och arbetslivets förändrade krav, framförd av ett gäng ypperliga skådespelare med *Martti Suosalo* i spetsen. Som lämplig avslutning på en trevlig eftermiddag och ett minnesvärt jubileumsår avnjöt sällskapet en gemensam kvällsmåltid i god anda.

Begäran om förhandsavgörande till Unionens domstol

Under verksamhetsåret begärde högsta domstolen förhandsavgörande av Unionens domstol i två ärenden.

1) Ärende som gäller verkställighetsförklaring av en utländsk dom S2016/682, begäran om förhandsavgörande 28.6.2018
Ärendet gäller tolkningen av punkterna 1 och 3 i artikel 43 i rådets förordning (EG) nr 44/2001 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (nedan förordning 44/2001), vilka gäller sökande av ändring.

Mera exakt är det fråga om huruvida förfarandet med tillstånd till fortsatt handläggning, som ingår i det nationella systemet för sökande av ändring, är förenligt med situationer där ändring söks i tingsrättens beslut att förklara en dom som meddelats i en av Europeiska unionens medlemsstater verkställbar med stöd av förordningen 44/2001. Frågan gäller huruvida ansökan om ändring i ovannämnda situationer handläggs enligt bestämmelserna för kontradiktoriska förfaranden, vilket punkt 3 i artikel 43 i förordningen 44/2001 förutsätter, och vilka minimikrav som ska ställas på förfarandet för att kravet på kontradiktion ska vara uppfyllt. Högsta domstolen har efter att ha berett parterna tillfälle att yttra sig om innehållet i begäran om förhandsavgörande beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till Unionens domstol:

1. Är förfarandet med tillstånd till fortsatt handläggning, som ingår i det nationella systemet för sökande av ändring, förenligt med de effektiva rättsmedel som garanteras vardera parten i punkt 1 i artikel 43 i förordningen 44/2001, när ändring söks i tingsrättens avgörande som gäller erkännande eller verkställighet av en dom på det sätt som avses i förordningen 44/2001?

2. Uppfylls de krav på kontradiktoriska förfaranden som avses i punkt 3 i artikel 43 i förordningen 44/2001 vid förfarandet med tillstånd till fortsatt handläggning, om motparten till den som söker ändring inte hörs om ansökan innan tillståndet avgörs? Uppfylls de om motparten hörs innan tillståndet till fortsatt handläggning avgörs?

3. Har det någon betydelse för de tolkningar som presenteras ovan att ändringssökande kan vara inte bara den part som ansökt om verkställighet och vars ansökan avslagits utan också den mot vilken verkställighet söks, om ansökan har godkänts?

2) Tvist om varumärke R2017/405, begäran om förhandsavgörande 28.11.2018
Ärendet gäller tolkningen av leden a och b i punkt 1 samt leden b och c i punkt 3 i artikel 5 i Europaparlamentets och rådets direktiv om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar (nedan varumärkesdirektivet, 2008/95/EG, kodifierad version) i ett fall som gäller varumärkesintrång och där det är fråga om en privatpersons import av påstådda produktförfalskningar för vidaretransport till tredje land.

Det är oklart huruvida omfattningen av den nytta som en privatperson har av ett påstått varumärkesintrång har någon betydelse när man ska bedöma om det vid hans förfarande är fråga om användning av varumärket i näringsverksamhet på det sätt som avses i punkt 1 i artikel 5 i varumärkesdirektivet. Det är också oklart huruvida en privatperson kan kränka varumärkesinnehavarens ensamrätt till varumärket, om personen inte använder tecknet i sin egen näringsverksamhet utan som en del av någon annans näringsverksamhet. Dessutom är det fråga om hur villkoret att varumärket ska användas med avseende på varor eller tjänster ska tolkas när en privatperson importerar varumärkesförfalskningar på ovan beskrivet sätt. Fråga är vidare

om huruvida det har betydelse för definitionen av import som omfattas av varumärkesinnehavarens ensamrätt att varorna har importerats för att transporteras vidare till ett land utanför Europeiska Unionen.

Det är också oklart huruvida kravet på att varumärket ska användas med avseende på varor eller tjänster uppfylls, om en privatperson efter importen förvarar varorna för att en annan person ska transportera dem ut ur landet.

Högsta domstolen har efter att ha berett parterna tillfälle att yttra sig om innehållet i begäran om förhandsavgörande beslutat att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till Unionens domstol:

1. Har omfattningen av den nytta som en privatperson har av ett påstått varumärkesintrång någon betydelse när man ska bedöma om det vid hans förfarande är fråga om användning av varumärket i näringsverksamhet på det sätt som avses i punkt 1 i artikel 5 i varumärkesdirektivet eller om helt privat användning? När varumärket används av en privatperson, förutsätter användning i näringsverksamhet att andra kriterier än kravet på ekonomisk nytta av den aktuella affärsverksamheten som berör varumärket är uppfyllda?

2. Om det krävs att den ekonomiska nyttan ska ha ett visst värde, och en person på grund av den ringa ekonomiska nytta han erhåller och på grund av att eventuella andra kriterier för användning i näringsverksamhet inte är uppfyllda inte kan anses ha använt varumärket i sin egen näringsverksamhet, uppfylls då kravet på användning i näringsverksamhet som avses i punkt 1 i artikel 5 i varumärkesdirektivet, om en privatperson använder varumärket för någon annans räkning som en del av dennes näringsverksamhet, men utan att ändå vara anställd hos den andre?

3. Använder en person som förvarar varor varumärket med avseende på varor på det sätt som avses i 1 punkten och led b i 3 punkten i artikel 5 i varumärkesdirektivet, när varor försedda med varumärket, som har sänts till en medlemsstat och där övergått till fri omsättning, har mottagits för återförsäljarbolagets räkning och förvarats av den person i vars besittning varorna har överförts, men denna person inte bedriver import och lagring av varor och inte har tillstånd att hålla tullager eller skattefritt lager?

4. Kan en person anses importera varor försedda med varumärke på det sätt som avses i led c i punkt 3 i artikel 5 i varumärkesdirektivet, om varorna inte har importerats på personens begäran, men personen har ställt sin adress till återförsäljarens förfogande och för återförsäljarens räkning tagit emot varor som övergått till fri omsättning i medlemsstaten, haft dem i sin besittning några veckor samt överlåtit dem för transport till ett tredje land utanför unionen för återförsäljning där?

Avgivna utlåtanden och en framställning om lagstiftningsåtgärd

HÖGSTA DOMSTOLEN avgav år 2018 till statsrådet en framställning om komplettering av lagstiftningen och följande utlåtanden till olika ministerier:

31.5.2018 | Utlåtande om bedömningspromemorian om ändringsbehoven i lagen om rättegångsbiträden med tillstånd (OH2018/79, på finska)

13.9.2018 | Framställning hos statsrådet om att lagstiftningen ska kompletteras så att skyldigheten att ge försäkringsmedicinska utlåtanden åt Högsta domstolen ska bli lagstadgad (OH2018/22, på finska)

26.9.2018 | Utlåtande över regeringens utkast till proposition till riksdagen med förslag till lag om informationshantering inom den offentliga förvaltningen och vissa lagar som har samband med den (OH2018/203, på finska)

Dessutom avgavs sju utlåtanden om benådning till republikens president.

UTLÅTANDEN GÄLLANDE ÅLANDS LANDSKAPSLAGAR

Högsta domstolen ger på begäran republikens president utlåtanden också om landskapslagar som Ålands lagting antagit. Utlåtandena publiceras på svenska. År 2018 gavs följande utlåtanden gällande landskapslagar:

12.4.2018 | Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 17.1.2018 om antagande av landskapslag om ändring av 9 § landskapslagen om Ålands polismyndighet och landskapslag om upphävande av 3 § landskapslagen om tillämpning i landskapet Åland av vissa riksförfattningar om pension för arbetstagare (OH2018/71)

6.6.2018 | Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 12.3.2018 om antagande av landskapslag om ändring av landskapslagen om avbytarstöd (OH2018/121)

15.6.2018 | Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 16.4.2018 om antagande av landskapslag om temporär ändring av fastighetsskattelagen för landskapet Åland (OH2018/119)

15.6.2018 | Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 16.4.2018 om antagande av 1. landskapslag om miljökonsekvensbedömning och miljöbedömning och 2. landskapslag om ändring av 3 och 5 §§ plan- och bygglagen för landskapet Åland (OH2018/120)

27.9.2018 | Utlåtande gällande Ålands lagtings beslut 13.6.2018 om antagande av landskapslag om ändring av jaktlagen för landskapet Åland (OH2018/197)

Besök och evenemang

GÄSTER HOS HÖGSTA DOMSTOLEN

14.6. Representanter för Europarådets expert-grupp mot människohandel (GRETA) och Committee of the Parties
24.9. Ålands lagtings talman Gun-Mari Lindholm samt representanter för landskapsregeringen
18.10. Ambassadör Tom Dodd, Storbritannien
22.10. Representanter från Shanghai High People's Court

EVENEMANG

31.1. Högsta domstolens 100-årsjubileumssession
8–9.3 Arbetshälsoseminarium för personalen
27.4. ELSA (European Law Students' Association) Finland ry:s rättsfallstävling
4.5. Högsta domstolens åklagardag
17.5. Offentliggörandet av högsta domstolens nya medalj och jubileumsårets frimärke
7.6 Jubileumsårets prejudikatsammankomst
12.9 Återbördandet av porträttet av Alexander I till högsta domstolen
13.9. Jubileumsårets mediesammankomst
15.9. Jubileumsårets öppet hus-dag
28.9. Offentliggörandet av högsta domstolens jubileumsskrift
1.10. Högsta domstolens 100-årsjubileumsfest vid Helsingfors universitet och kvällsmottagning i Ständerhuset
23.10. Personalen närvarade vid Esbo stadsteaters föreställning
September-oktober Utdelning av Finlands Vita Ros' och Finlands Lejons orden under jubileums-året, justitiarius Tore Schei i Oslo förlänades det högsta utmärkelsetecknet, storkorset av Finlands Lejons orden
15.11. Seminarium för forskare i rättshistoria i anslutning till Matthias Calonius Samfundets besök

ÖVRIGA BESÖK

8.1. Elever från Keravan lukio
10.1. Elever från Kulosaaren yhteiskoulu
16.2. Juris studerande från Åbo universitet
20.2 Juris studerande från Tallinns universitets campus i Helsingfors
28.3. Ämnesföreningen för juris studerande vid Helsingfors universitet Pykälä ry
5.4 Juris studerande och studerande av internationella relationer från Tallinns tekniska universitet
10.4 . Processrättsstuderande från Helsingfors universitet
25.4. Elever från Ressun lukio
31.8. EJTN (European Judicial Training Network) -domare från olika europeiska länder
7.9. Tingsnotarier från Helsingfors tingsrätt
18.9. EJTN (European Judicial Training Network) -domare från olika europeiska länder
20.9. En arbetsgrupp mot korruption från Shanghai
25.9. Helsingin Lautamiesyhdistys ry
27.9. Elever från Tapiolan lukio som deltog i en fördjupad kurs i lagkunskap
26.10. Tradenomiliitto TRAL ry
29.10. Medlemmar från SFP:s ungdomsförbund
7.11. Domare från olika länder som deltagit i AIAKOS-programmet
8.11. Straffrättsstuderande från Åbo universitet
13.11. Studerande från yrkeshögskolan Laurea
13.11. Finlands Lionsförbund rf, Helsingfors Storskogs lokaldistrikt
15.11 Medlemmar från Matthias Calonius Samfundet
26.11. Miljörättsstuderande från Helsingfors universitet
4.12. Domare från Sydkorea

Statistik

BESVÄRSTILLSTÅND, PUBLICERADE AVGÖRANDEN OCH MUNTLIGA FÖRHANDLINGAR

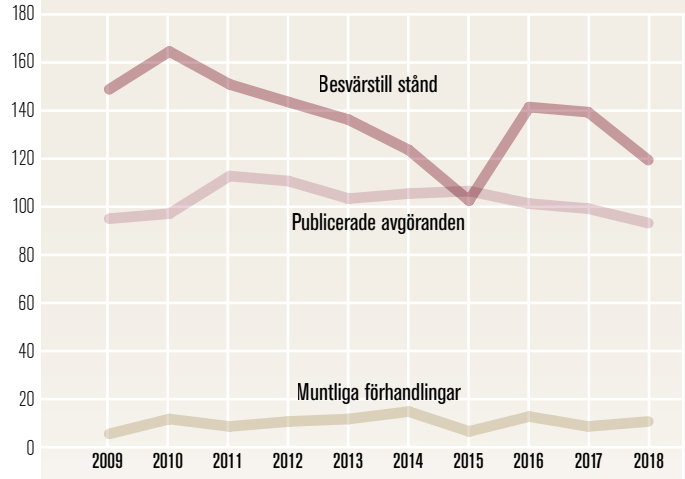

	Besvärstill-stånd	Publicerade avgöranden	Muntliga förhandlingar
2009	146	94	6
2010	162	96	13
2011	148	111	10
2012	141	109	12
2013	134	102	13
2014	122	104	16
2015	101	105	7
2016	139	100	14
2017	137	98	10
2018	117	92	12

INKOMNA, AVGJORDA OCH ANHÄNGIGA ÄRENDEN

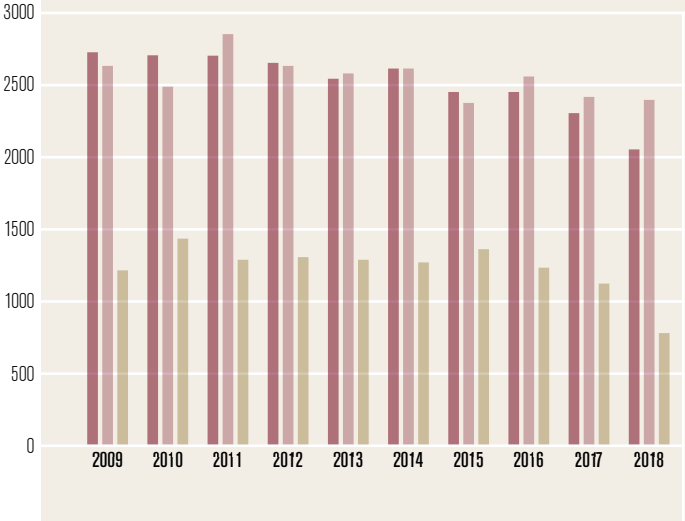

	Inkomna	Avgjorda	Anhängiga
2009	2 721	2 629	1 220
2010	2 709	2 499	1 431
2011	2 709	2 854	1 289
2012	2 664	2 640	1 318
2013	2 553	2 582	1 289
2014	2 611	2 617	1 271
2015	2 456	2 378	1 364
2016	2 449	2 563	1 248
2017	2 303	2 428	1 124
2018	2 055	2 395	788

Inkomna Avgjorda Anhängiga vid årets slut

INKOMNA ÄRENDEN

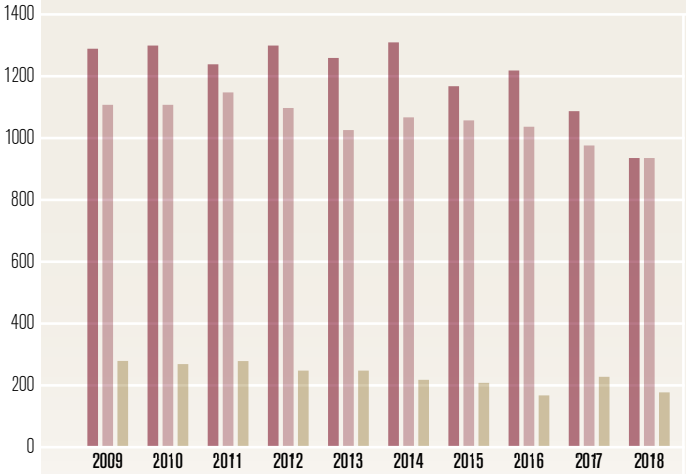

	Inkomna	Tviste	Försäkring	Jord	Brott	Ansökningar
2009	2 721	937	228	125	1 106	278
2010	2 709	985	182	134	1 111	271
2011	2 709	939	164	141	1 146	274
2012	2 664	960	215	129	1 102	247
2013	2 553	944	175	138	1 031	244
2014	2 611	1 013	181	120	1 065	216
2015	2 456	884	192	94	1 055	210
2016	2 449	999	138	87	1 039	168
2017	2 303	836	155	72	978	230
2018	2 055	767	103	69	933	176

INKOMNA ANSÖKNINGAR OM BESVÄRSTILLSTÅND

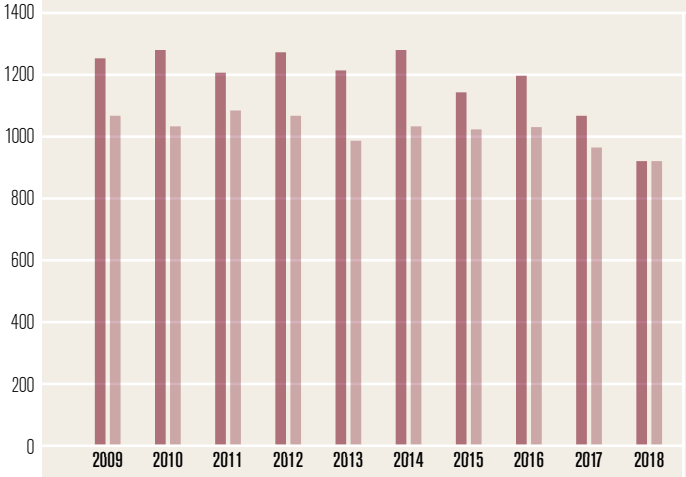

	Tviste	Försäkring	Jord	Brott
2009	931	219	97	1 063
2010	982	173	118	1 026
2011	931	154	116	1 082
2012	955	206	110	1 067
2013	938	170	108	985
2014	1 003	172	105	1 030
2015	881	189	73	1 024
2016	995	135	69	1 029
2017	860	148	58	965
2018	765	102	56	924

Statistik

BEVILJADE BESVÄRSTILLSTÅND

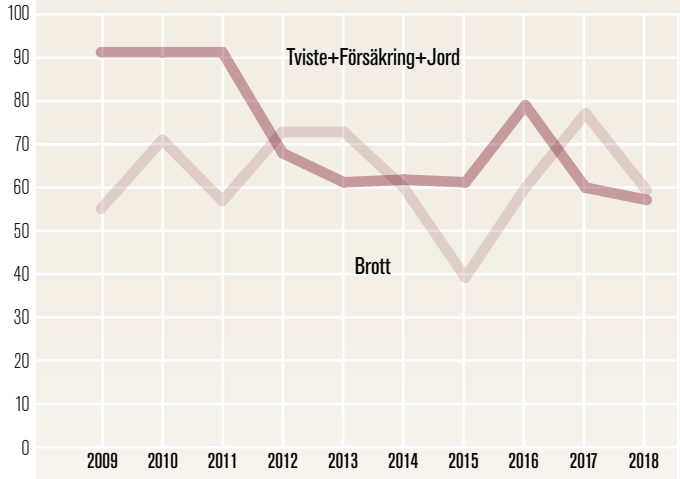

	Tviste	Försäkring	Jord	Brott
2009	80	6	5	55
2010	63	24	4	71
2011	77	8	6	57
2012	48	14	6	73
2013	46	9	6	73
2014	56	4	2	60
2015	54	4	3	40
2016	75	1	3	60
2017	47	4	9	77
2018	50	5	2	59

FRÅN HOVRÄTTERNA TILL HÖGSTA DOMSTOLEN INKOMNA ÄRENDEN

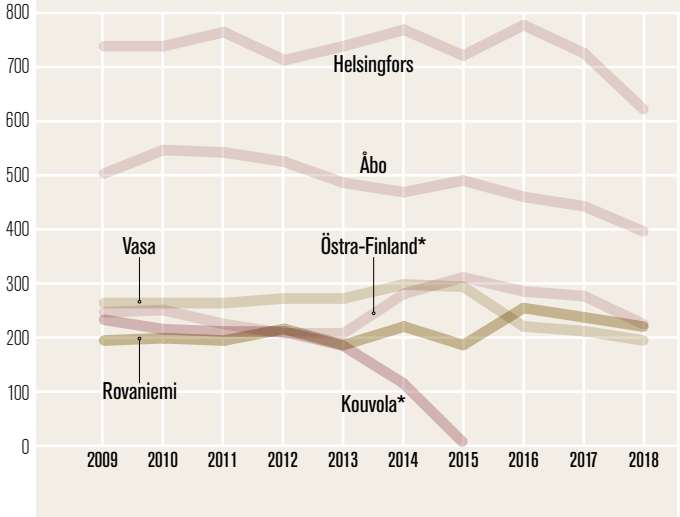

	Helsing-fors	*Östra-Finland	*Kou-vola	Rova-niemi	Åbo	Vasa	Totalt
2009	741	246	233	191	503	262	2 176
2010	742	250	212	194	546	264	2 208
2011	769	224	209	190	545	262	2 199
2012	715	203	211	213	526	269	2 137
2013	741	205	181	183	486	271	2 067
2014	772	281	111	218	467	298	2 147
2015	724	309	3	184	490	294	2 004
2016	781	286		253	461	220	2 001
2017	727	275		236	441	209	1 888
2018	623	223		219	395	191	1 651

*Kouvola hovrätt sammanslogs med Östra Finlands hovrätt fr.o.m. 1.4.2014.

HANDLÄGGNINGSTIDER I HÖGSTA DOMSTOLEN 2018

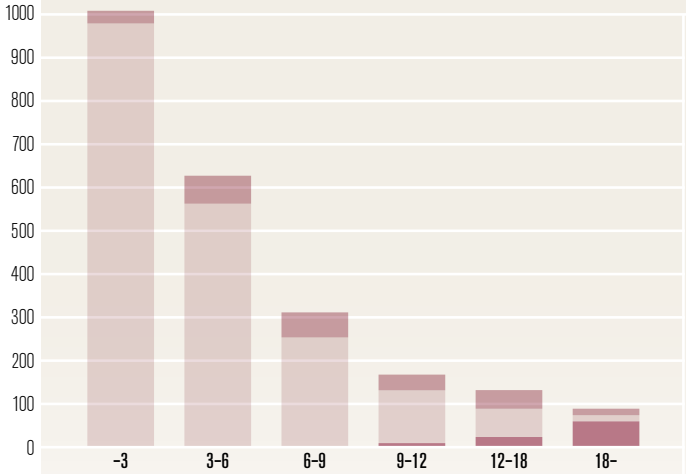

Mån	Alla	Avgörande i sak	Besvärstill-ståndsan-sökningar	Åter-brytande m.m
–3	1 023	1	979	24
3–6	631	4	562	62
6–9	317	4	256	52
9–12	177	15	125	30
12–18	154	27	69	44
18–	98	64	13	16

ÅRSVERKEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

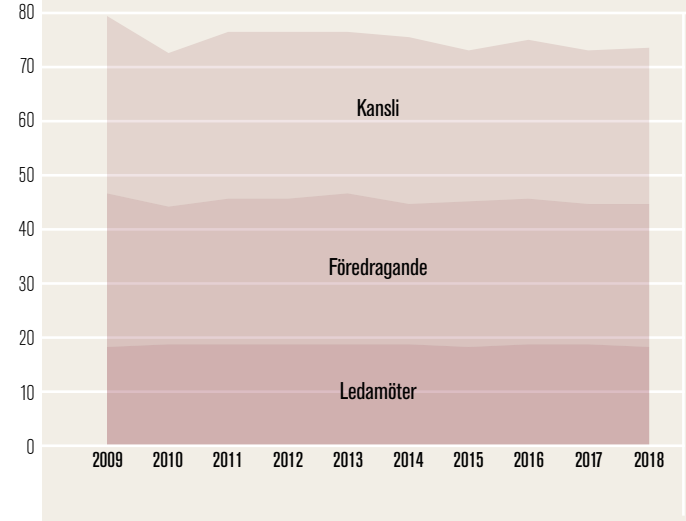

	Ledamöter	Föredragande	Kansli	Totalt
2009	18,41	28,22	32,9	79,53
2010	18,66	25,60	28,67	72,93
2011	18,98	27,04	30,49	76,51
2012	18,79	26,89	31,16	76,84
2013	18,75	27,85	29,94	76,54
2014	19,00	25,91	30,48	75,39
2015	18,24	26,92	27,94	73,10
2016	18,86	26,85	29,22	74,93
2017	18,97	26,09	28,04	73,10
2018	18,48	26,20	29,19	73,87

Statistik

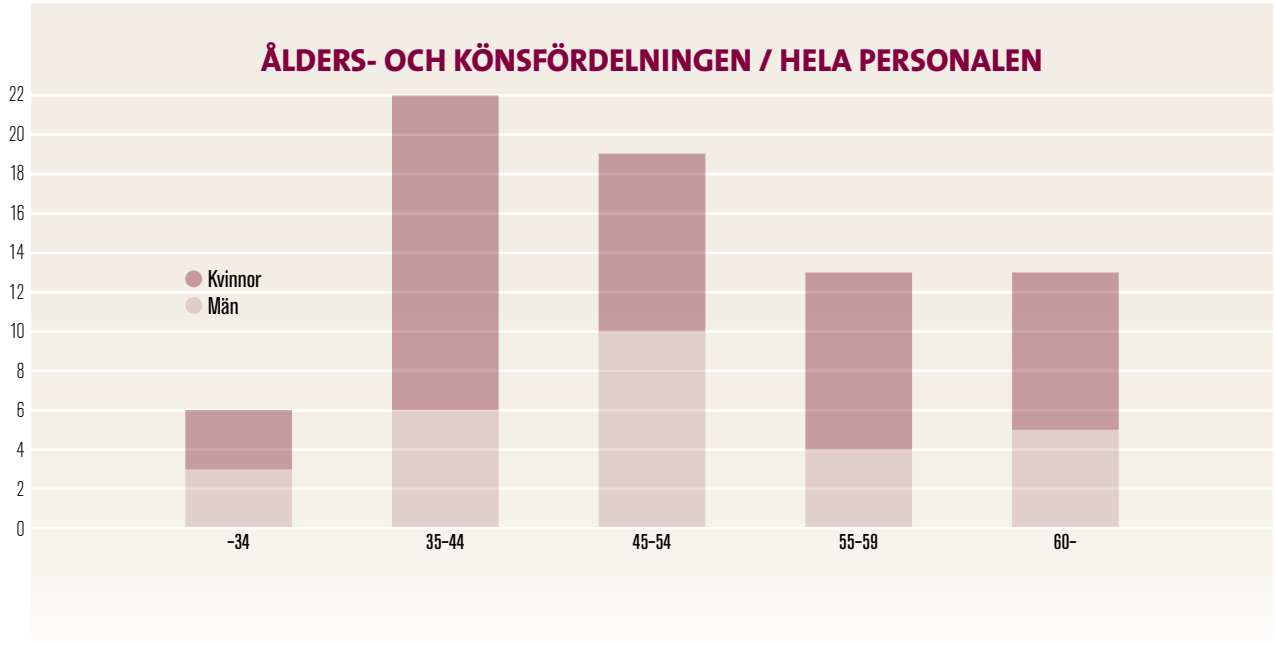
ÅLDERS- OCH KÖNSFÖRDELNINGEN / HELA PERSONALEN
22
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
Kvinnor
Män
-34
35-44
45-54
55-59
60-

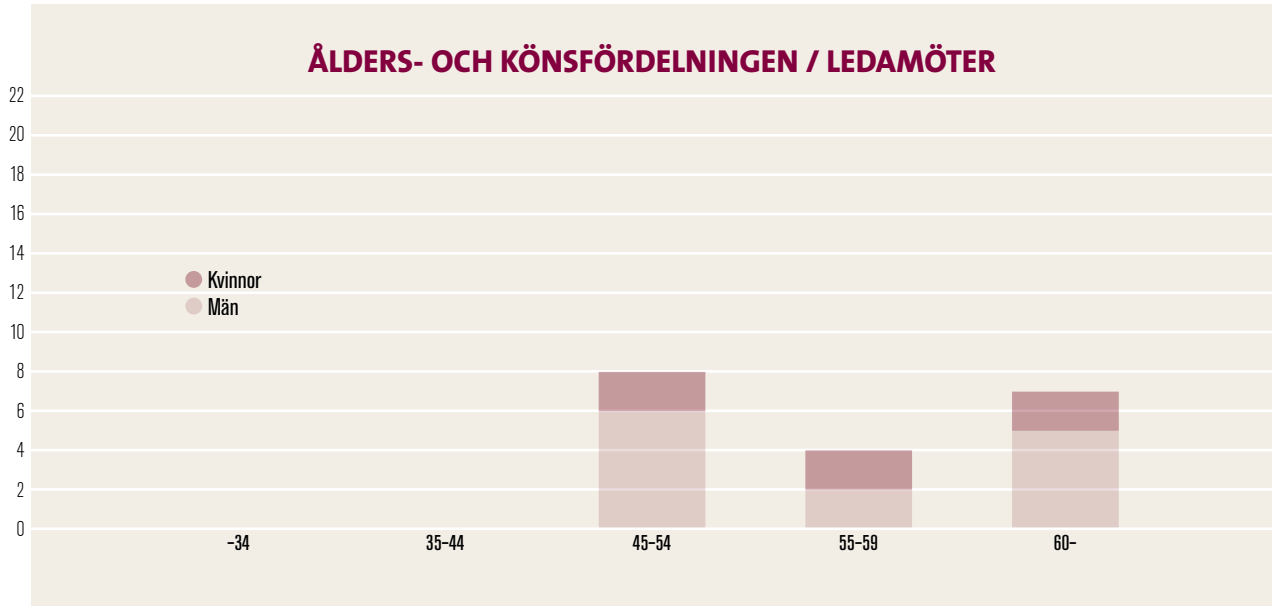
ÅLDERS- OCH KÖNSFÖRDELNINGEN / LEDAMÖTER
22
20
18
16
14
12
10
8
6
4
2
0
Kvinnor
Män
-34
35-44
45-54
55-59
60-

ÅLDERS- OCH KÖNSFÖRDELNINGEN / FÖREDRAGANDE

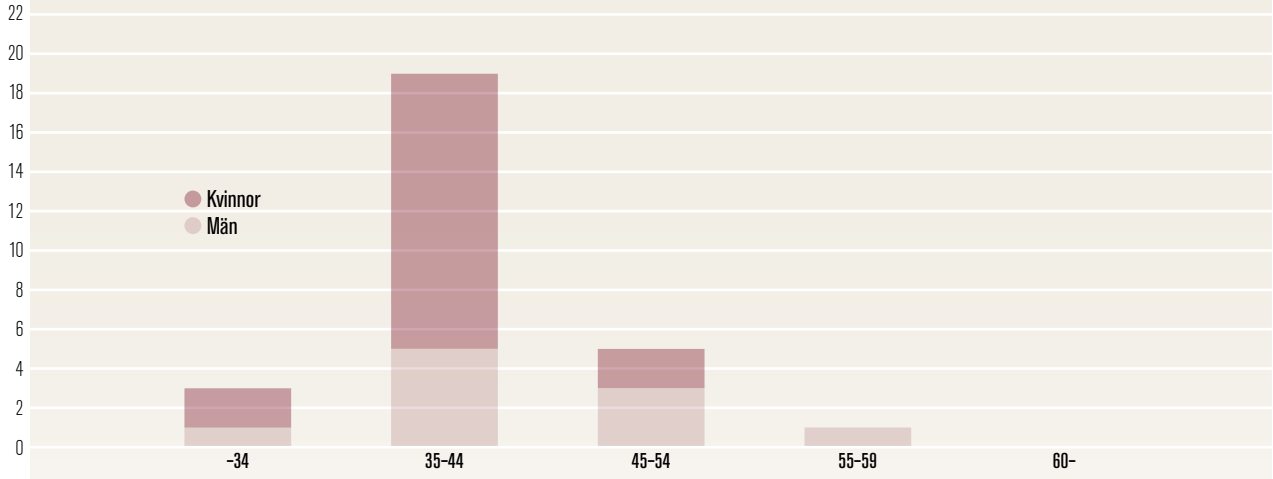

ÅLDERS- OCH KÖNSFÖRDELNINGEN / KANSLI

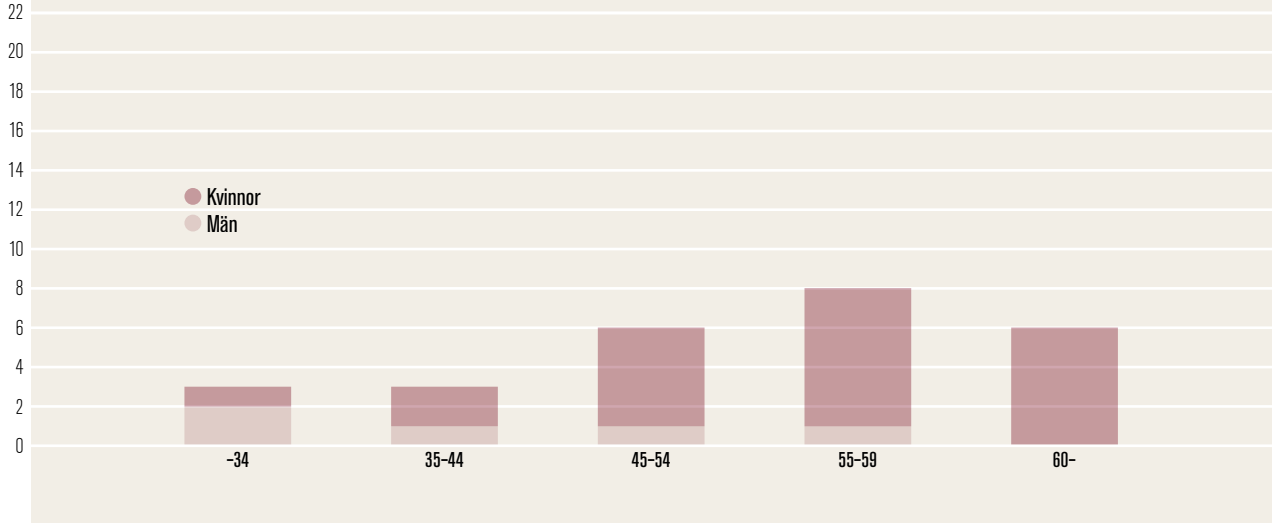

Personalen 31.12.2018

President Esko Timo

Kanslichef
Vuorialho Tommi

LEDAMÖTER

Justitieråd
Häyhä Juha, Jokela Marjut, Sippo Jukka, Koponen Pekka, Kantor Ari, Pynnä Tuula, Littunen Jarmo, Huovila Mika, Antila Tuomo, Hirvelä Päivi, Leppänen Tatu, Uusitalo Kirsti, Engstrand Lena, Ilveskero Mika, Mäkelä Juha, Välimaa Asko, Tammi-Salminen Eva, Tapani Jussi

FÖREDRAGANDE

Referendarieråd
Hoffrén Mia, Melander Heli (T), Pere Mervi, Salonen Jukka-Pekka
Referendarieråd (tt)
Anttila Outi (T), Kinnunen Essi, Klinga Kaisa (T), Ruohoniemi Anna-Maija, Saranpää Timo, Sillanpää Samuli, Vanhanen Teemu
Äldre justitiesekreterare
Jokinen Aksu, Mikkola Petteri, Siro Jukka (T)
Äldre justitiesekreterare (tt)
Autio Tiina-Liisa (T), Heikinsalmi Minna, Holkeri Sanna, Kuparinen Kaisa, Loiva Jukka, Väisänen Tiina
Justitiesekreterare
Ehtamo-Kettunen Johanna (T), Heino Heikki, Lenkkeri Pertti (T), Palaja Eeva
Justitiesekreterare (tt)
Elo Elina, Goebel Maija-Liisa, Haga Pia, Jutila Paula (T), Kemppinen Heikki, Myllys Heidi, Nuuja Katri, Siitarinen Saini, Virtanen Jussi, Öberg Jenny
Justitiesekretetare (d)
Nybergh Frey, Salminen Janne (Ålandsärenden)

KANSLIPERSONAL

Administrativ sekreterare
Happonen Pia
Arkivarie (tt) Syd Isto
Avdelnings-/byråsekreterare
Hyvönen Pirjo, Ikonen Suvi, Jaakkola Nina, Juvonen Ulla, Katainen Merja, Rantonen Oili, Rissanen Marja-Riitta, Ruohola Terhi, Rättö Outi, Takkinen Pirkko, Vilpa Raila
Avdelnings-/byråsekreterare (tt)
Söderström Marjut
Biträdande registrator
Häggqvist Marina
Byråsekreterare/ICT-kontakt (tt)
Saviranta Linus
Expeditionsvakt Karvonen Paula
Informatiker Arpiainen Eija
Informationshef Kokko Marjut
Inspektör Perttilä-Vesikkala Maarit, Sillman Jorma
Kommunikationschef Sive Pia
Ledningssekreterare
Saastamoinen Riitta (T)
Registrator Nurminen Marja
Registreringssekreterare
Uotila Oskari
Specialplanerare Kouki Jaana-Maija
Överexpeditionsvakt
Erho Markus († 10.12.2018)
Civiltjänstgörare
Akkanen Sami, Ruuska Ilkka

HAR GÅTT I PENSION

Justitieråd
Rajalahti Hannu, 1.1.2018
Bygglin Gustav, 1.4.2018
Poutiainen Soile, 1.5.2018
Rautio Ilkka, 1.5.2018
Avdelningssekreterare
Korhonen Marjatta, 1.2.2018

(tt) = tidsbunden tjänst
(d) = deltidsanställd
(T) = tjänstledig

100

1918–2018

KORKEINOIKEUS.FI

LAYOUT: AHOY | TRYCKERI: GRANO | OMSLAGSFOTO: LEHTIKUVA / TIMO VIITANEN